

VÝBOR PRO ÚZEMNÍ ROZVOJ, VEŘEJNOU SPRÁVU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
PŘEDSEDA VÝBORU
Zbyněk Linhart

V Praze dne 2. března 2018

Kancelář Senátu

2.3.2018 2758/2018/S

JID: S-6907-2018

Počet příloh: 0

Věc: Strukturálně postižené regiony a Děčínsko

Vážený pane premiére,

navazuji na naši **krátkou diskuzi ve čtvrtek 15. 2. 2018 v Senátu** ve věci opravdového řešení stavu strukturálně postižených regionů (především Karlovarsko a Ústecko) a v tomto ohledu bohužel ještě více vyčnívající oblast Děčínska, resp. Šluknovského výběžku. Zeptal jste se mne: „**Máte plán?**“. Věřím, že jste tím nemyslel několikátou, z veřejných peněz opakovaně zadávanou „strategii“ (analýzu, studii, koncepci, tzv. akční plány).

Níže popisuji část možných řešení, která by pomohla alespoň částečně a relativně rychle, než se podaří uskutečnit některé zásadnější kroky, které jsou slibovány roky, naposledy v rámci tzv. Programu RE-START. Vycházím přitom ze zkušenosti z jedné části kraje, kterou čtvrt století dobře znám z místní a regionální politiky, přičemž je to jistě obecněji uchopitelné.

Děčínsko, především pak samotný Šluknovský výběžek je Německem obklopený příhraniční region s cca 130 resp. 55 tisíci obyvateli a pohnutou historií. Nebudu se opakovat ve vyjmenování problémů regionu, některé byly uváděny již např. ve výzvě starostů „Desatero Šluknovska“ z roku 2011, pak následně v dalších dopisech, včetně několika mých **Vašemu předchůdci v čele vlády. Zde si dovoluji jen konstatování, že navzdory mnoha vládním příslibům sem dosud žádná vláda potřebnou změnu nepřinesla a region se i nadále potýká s nadprůměrným počtem nezaměstnaných a sociálně slabých, s malou nabídkou pracovních příležitostí, s podprůměrnými mzdami, nedostatkem lékařů, nízkou úrovní a nedostatečnou nabídkou zdravotní péče, špatným technickým stavem veřejných budov, a to často včetně školních a tělovýchovných, vysokou koncentrací ústavů sociální péče, vysokým počtem sociálně vyloučených lokalit, vyšší kriminalitou a drogovou problematikou, vysokou koncentrací brownfields, má nadále nevyhovující veřejnou infrastrukturu, nedostatečné dopravní spojení, nedostatečné napájení VVN atd. atd. I proto se Děčínsko a ještě více Šluknovský výběžek stále vylidňuje, odcházejí mladší a vzdělanější, většinou do vnitrozemí, případně za hranice do Saska.**

V regionu se také nachází Národní park České Švýcarsko, CHKO Labské Pískovce, CHKO Lužické hory a CHKO České středohoří. Tato krajina má na jedné straně velký potenciál k rozvoji cestovního ruchu s pozitivním sociálně ekonomickým dopadem na obyvatele regionu. Současně však tato státní ochrana regionální a ekonomický rozvoj v obcích někdy limituje.

Velká většina dlouhodobě pocítovaných **potřeb regionu není reálně financovatelná ze stávajících dotačních programů nebo z fondů EU**, ať už proto, že dané programy z nepochopitelných důvodů neobsahují vhodná opatření nebo jsou opatření natolik zužovaná různými dodatečnými podmínkami, že programy pro potřeby v obcích nejsou využitelné- obce ani jiné subjekty nejsou schopné při nejlepší vůli ony podmínky splnit.

Tímto dopisem bych rád upozornil na priority, zásady a projekty, které jsou pro zastavení úpadku dlouhodobě postižených regionů a odlivu jeho obyvatel do vnitrozemí a zahraničí nejvíce důležité a relativně rychle uskutečnitelné (navíc diverzifikace na větší množství projektů snižuje riziko „zaseknutí se“ v nejrůznějších fázích přípravy resp. realizace) :

1) Základní občanská vybavenost a obslužnost v obcích

Investice a podporu je potřeba směřovat primárně na ty oblasti, které nejsou řešeny a zohledňovány v jiných, již běžících nebo plánovaných programech, národních nebo evropských, nebo z nich nejsou reálně financovatelné pro spleť dodatečných podmínek. **Pro život a podnikání v obcích jsou opatření zaměřená na základní vybavenost** tím nejpodstatnějším, ale bez limitujících podmínek, které jinak znemožňují podávání žádostí, např. typu podmínek max. možného klesání na cyklostezkách, v sociálně vyloučených lokalitách omezujících podmínek způsobilosti jen na 4 obce z 18 obcí Šluknovského výběžku, podmínek vlastnění majetku pouze obcemi, nesplnitelných podmínek pro zacházení s objektem po rekonstrukci, podmínek využívat odborné učebny jen pro odborné předměty, nesplnitelných podmínek navyšovat kapacity u opravených škol a školek, když současně vláda nepřichází s žádným opatřením na zastavení úbytku obyvatelstva v postižených regionech, omezujících podmínek směřování dotací jen pro obce do 3000 obyvatel, možnost rekonstruovat nemocnice pouze nad 300 lůžek, což ovšem vyřazuje z podpory dvě zdejší nemocnice – Lužickou nemocnici a.s. v Rumurku a nemocnici ve Varnsdorfu, atd. atd.

Jednoduché programy do těchto dlouhodobě postižených regionů bez mnohých omezujících podmínek je nutné v oblasti základní občanské vybavenosti směřovat v našem regionu na:

- rekonstrukce mateřských a základních škol (bez nutného navyšování kapacity)
- rekonstrukce a obnovu zdravotnických zařízení (polikliniky, ordinace, zejména a především rekonstrukci Lužické nemocnice)
- výstavbu a obnovu sportovišť, tělocvičen a zařízení pro volný čas
- rekonstrukci a obnovu kulturních domů, či společenských a víceúčelových domů vč. památkově chráněných staveb
- opravy komunikací, chodníků a budování cyklostezek, přestupních terminálů, přejezdů a obchvatů měst
- rekonstrukce, rozšiřování a budování domovů důchodců
- turistickou infrastrukturu (stezky, cyklostezky, mosty, muzea, rozhledny...)
- bydlení (příprava parcel, rekonstrukce stávajících bytů)
- řešení odpadového hospodářství v cenově dostupných parametrech
- rozšiřování malých průmyslových zón
- centra záchranných služeb, atp.

Je zarážející a nebezpečné, že většina výše zmiňovaných zařízení zde byla bohatě vybudována před cca sto lety, za reálného socialismu alespoň z části udržena, a nyní bychom nebyli schopni tyto základní předpoklady pro život zajistit!?

Pomohlo by také, aby v rámci dnešních celoplošných programů byly při hodnocení bonifikovány projekty z omezeného počtu regionů.

2) Investice a obnova toho, co patří státu a co stát spravuje

Cílené investice v nejbližších letech **prostřednictvím svých státních organizací ve strukturálně postižených regionech** je pro stát nejjednodušší a současně by mělo být přednostně realizováno. Český stát disponuje množstvím státních organizací, pomocí nichž může v podstatě ihned strategicky řešit potřebné investice v místech nejvyšší potřeby, typu Ředitelství silnic a dálnic, Správa železniční dopravní cesty, Lesy ČR, Povodí apod. (Ize relativně snadno realizovat investice v oblastech dopravní obslužnosti, opravy a budování cest, silnic a železnic, rekonstrukce státních objektů, investice do zdravotnictví a školství atd.), pokud se bude jednat o dlouhodobý a konzistentní přístup.

(1. 9. 2016 jste sám viděl stav nádraží ve městě Varnsdorf, v druhém největším městě okresu Děčín).

3) Opatření k zaměstnávání sociálně slabých a změny v pojetí veřejně prospěšných prací (VPP)

Vysoká koncentrace sociálně slabých a dlouhodobě nezaměstnaných, kteří nejsou zaměstnatelní jinak než u obcí na VPP, je mnohdy v rozporu s podmínkami a možnostmi uplatňování VPP. V každé obci jsou, i přes celorepublikově nízkou nezaměstnanost, stále desítky běžným způsobem nezaměstnatelných lidí, ale schopných pracovat pro potřeby obcí, např. v rámci odlehčených – inovovaných podmínek VPP. Stávající pravidla týkající se VPP to ale těmto nezaměstnaným lidem a zainteresovaným obcím často neumožňují – podporované zaměstnávání je krátkodobé, není možné je opakovat atd. Je potřeba dlouhodobá a systematická práce, dlouhodobé zaměstnávání, např. s možností uzavírat víceleté smlouvy nebo opakovaně roční smlouvy u osvědčených zaměstnanců, a předvídatelný vývoj této podpory VPP ze strany státu. Navíc, protože se v našich podmínkách jedná z velké části o dlouhodobě nezaměstnané osoby z romské komunity, podpora jejich zaměstnávání přináší i další sociální efekty a snižování společenského napětí ve vztahu k majoritní společnosti.

Kde na to vzít? Možná skončit s častým předstíráním tzv. sociálních projektů, při tzv. rekvalifikacích a zvýhodňování zaměstnávání ze strany často účelově zakládaných „neziskovek“ či podporou tohoto „podnikání“.

4) Opatření a speciální programy zaměřené na dlouhodobou podporu cestovního ruchu

Lehký strojírenský a textilní průmysl zde byl z velké části eliminován, jak po válce, tak především od 90. let. Děčínsko je obklopeno chráněnými krajinnými oblastmi a národním parkem. Také mnoha zajímavostmi hned za hranicemi. Státní ochrana přírody nepřináší dostatečné nové možné impulzy. Plošné podpory cestovního ruchu v rámci ČR pro region také nic zásadního neřeší. Přitom jednou z mála **možností rozvoje území zůstává oblast cestovního ruchu**. Nejen zde vidím velké rezervy v aktivní práci agentury Czech Tourism (placením inzerce a reklamy na samotnou organizaci je vyhazováním peněz!). Je nutné sem nasměřovat dlouhodobou a systematickou podporu pro šetrný rozvoj cestovního ruchu. Mnoho připravených projektů obcí do úrovně stavebního povolení jsou z oblasti cestovního ruchu, neexistuje ale pro ně vhodný titul. Celou alokaci v Programu přeshraniční spolupráce ČR-Sasko, částečně uplatnitelnou v oblasti cestovního ruchu, na sebe okamžitě navázaly hned první podané projekty po několika měsících od otevření programu. Na desítky dalších projektů v regionu se nedostalo.

4) Veřejné služby jsou v našem regionu také ve velmi špatném a stále se zhoršujícím stavu. To není jen otázka nemocnic, anebo i té v nejsevernější části ČR, tedy Lužické nemocnice v Rumburku, která je v nedobré situaci a přitom zajišťuje základní akutní péči pro celý Výběžek. Podobně složitá situace

je v ambulantních a specializovaných zdravotnických zařízeních, ve stomatologické péči, velmi často jsou stávající lékaři v důchodovém věku.

Podobně je to s nemožností využít, alespoň v některých akutních případech, zdravotnická zařízení hned za hranicemi v SRN – např. nemocnici v sousedním městě Sebnitz, přičemž pro obyvatele některých obcí v nejsevernější části by to bylo částečné řešení. Proč to stále není možné v roce 2018!? Na problémy opakovaně a neúspěšně upozorňujeme řadu let!

Ostatní veřejné služby, vč. navazujícího **kvalitního vzdělávání**, jsou také velmi nedostatečné! (potom to dohání za chybějící podpory státu soukromé firmy, jako v našem případě vynikající strojírenská firma TOS Varnsdorf – viděl jste osobně)

5) V regionech je poměrně jednoduché stanovit **několik prioritních strategických projektů, u kterých by ze strany státu bylo potřebné výrazné zintenzivnění alespoň jejich systematických příprav.**

V případě Děčínska se jedná především o regeneraci Východního nádraží v Děčíně, posílení dodávky elektrické energie do Šluknovského výběžku, zkapacitnění komunikace č. I/9, silniční spojka Děčín – Česká Lípa, obchvaty měst např. Krásná Lípa a Rumburk atp.

6) Osobně jsem přesvědčen, že vedle selektivního státního přerozdělování financí na subjekty prostřednictvím různorodých dotačních titulů ministerstva, by pro stát i pro obce mnohem efektivnějším, účelnějším, levnějším i spravedlivějším bylo posilovat obecní rozpočty prostřednictvím **rozpočtového určení daní (RUD) pro postižené regiony na omezenou dobu třeba 10 let (v SRN existuje na úrovni jednotlivých zemí)**. RUD nepotřebuje žádné úředníky na přípravu programů, které se stejně často mívají s reálnými potřebami v obcích, žádné kontrolory, kteří bez přidané hodnoty hlídají ještě několik let po skončení projektu účelové využití dotací a přetěžují obecní úředníky, nevytváří prostor pro korupci atd. Posilováním samosprávních rozpočtů obcím umožníme operativně a svépomocí řešit všechny skutečné potřeby na lokální úrovni, a to každé z nich, nejen těm, které si selektivně „sáhnou“ na státní dotaci v nějakém programu, když už je náhodou pro ni využitelný.

Pokud dotační tituly, pak příkladem vhodně nastavených programů mohou být programy **MMR z let 2000 až 2004, typu Program podpory rozvoje hospodářsky slabých strukturálně postižených regionů**, které byly ještě uživatelsky vstřícné, z hlediska administrativní náročnosti odpovídající, relativně bez mnoha limitujících podmínek a reagovaly na skutečné potřeby regionu. Alokováno na ně bylo pro obce 300 – 500 mil. Kč (viz bod 1). Od té doby žádný takový adekvátní jednoduchý program neexistoval.

Minulou Vládou byl schválen první „Akční plán nového Programu Restart“. Druhý Akční plán je posílán vládě v těchto dnech.

První akční plán byl jakési poloviční torzo, druhý akční plán jej v tom úspěšně napodobuje. Opatření programu bohužel stále nezohledňují reálné potřeby regionu. Řešení problémů se v rámci Programu Restart často přehazuje jen na stávající operační programy (jako OPIK, OPZP, OPZ, OPVV...) se svojí obří administrativní náročností a spoustou nenaplnitelných podmínek, mnoho výstupů opatření jsou zase a jen další analýzy a přípravy dalších opatření, neúměrné množství peněz má být spotřebováno dalšími státními úředníky. Na většinu opatření nejsou alokovány prostředky žádné apod. Pro **zlepšení podnikatelského prostředí v našem regionu** přitom nepotřebujeme ani tak dotace na další úředníky, podnikatelům by pomohla dlouhodobá cílená sleva na daních a odvodech a především snížení byrokracie a legislativní změny!

Protože se zatím Program Restart s našimi potřebami dost mívá, je složitý a nachází se v nekončícím procesu příprav a analýz, akčních plánů atp. obracím se na Vás, aby vláda ČR co nejdříve schválila a vyhlásila specifické výzvy tak, aby byly v souladu s výše uvedenými potřebami menších regionů, jako je Děčínsko, resp. Šluknovsko, a přidělila těmto prioritám odpovídající finanční alokace ze státního rozpočtu a speciální výzvy v operačních programech fondů EU

Region rozhodně nemá problém s absorpční kapacitou, region má problém s tím, že většina pocítovaných potřeb není stále financovatelných z běžících programů. Pokud má stát a vláda regionu jako je Děčínsko opravdu pomoci, je nutné vyhlášovat programy podpory tak, aby byly v souladu s dlouhodobými potřebami a projekty v regionu (poslední strategie se „vyráběla“ opět podle šablony a předepsaných opatření daných v Praze, nikoliv podle skutečných potřeb.)

Nebudu zde rozepisovat dva zapeklité problémy, o kterých jste v zásadě informován, a o kterých jsme osobně prohodili slovo. Řešení pomoci rumburské nemocnice je závislé na dalším počínání majitele, tj. města Rumburk a rozhodnutí o případném převodu. A pokud jde o třicet let připravované napojení Šluknovska na nové vedení elektrickým vedením 110 kV, jsem ve spojení s ČEZ Distribuce, ale domnívám se, že se příprava a postup dílčími kroky a díky složitosti povolování posunuje k realizaci, ovšem v nedostatečném tempu (předpoklad zahájení stavby, bohužel, prý až v roce 2020).

Vážený pane premiére,

bylo by žádoucí, abyste si udělal čas, příp. i s některými ministry, a chvílku strávil mezi lidmi a zástupci samospráv Děčínska, resp. Šluknovska. Po čtvrtstoletí nečinnosti je konečně potřeba společně začít s řešením problémů Severozápadních Čech.

Taky navážu na spíše soukromou diskuzi o **Vaší návštěvě NP České Švýcarsko**, na kterou Vás zveme.

Věřím, že společnou a systematickou prací můžeme začít měnit nepříznivou situaci strukturálně postižených regionů k lepšímu a vrátit lidem naději. Já se k takovéto aktivitě hlásím a začal jsem ji více diskutovat s vaším prvním místopředsedou R. Brabcem a ministryní K. Dostálovou.

Děkuji za vaši pozornost a za zvážení výše popsaného.

S přáním hezkých dní Vás zdraví

Zbyněk Linhart
senátor za obvod Děčín
předseda výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu
a životní prostředí Senátu Parlamentu ČR

Vážený pan
Ing. Andrej Babiš
předseda
Úřad Vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1